

Amikkut kræfteqarneq

Imarisai:

- 5 Amikkut kræfteqarnermut ilisarnaataasut
- 5 Amikkut kræfteqarnerit assigiinngitsut marluk
- 5 Basalcellekræftimut (carcinoma basocellulare) ilisarnaatit
- 6 Basalcellekræft qaqutiguinnaq siaruaattarpoq
- 6 Basalcellekræfti assigiinngitsunik isikkoqarsinnaavoq
- 7 Pladecellekræftimut (carcinoma spinocellulare) ersiutaasut
- 7 Pladecellekræfti qaqutigorsuaq siaruaattarpoq
- 8 Amikkut kræftinnguussinnasut ilisarnaatit siulliit
- 8 Ammip kræftinnguussinnaaneranut ilisarnaat solkeratose
- 10 Misissuineq
- 10 Amikkut kræfteqarfiup katsorsarneqarnera
- 10 Qinersit allisimasut misissorneqarneri
- 11 Amikkut kræfteqarfiup katsorsarneqarnera
- 11 Katsorsarneqareernermi misissorteqqittarneq
- 12 Sooq misissuisoqartassava?
- 12 Timip malunniutai eqqumaffigineqassapput
- 13 Amikkut kræftip naaqqinnera
- 13 Ilisarnaatit suuneri eqqumaffigikkitt
- 14 Ulluinnaat atuleqqinneri
- 14 Sulineq – napparsimalluni sulinngiffeqarneq
- 14 Seqinermut illersuserit – nutaamik kræfteqalernissat pinngitsoortinniaruk

Amikkut kræfteqarnermut ilisarnaataasut

Ameq allannguuteqartillugu tamatigut kræftiuneq ajorpoq. Amikkut kræfteqarnermut paasissutissat uani nassuiaatigineqarput kiisalu assini isiginnaarneqarsinnaapput kræfteqarnermut ilisarnaatit assigiinngitsut takussutissartai.

Nakorsiarnissaq pisariaqarpoq qaammatini arlalinni sivisunerusumi-luunniit makkua maluginiarsimagaanni:

- Nassuiaatissartaqanngitsumik ikeqaraanni/amerluuteqaraanni ma-missinnaanngitsumik.
- Ammip ataatigut qinereqalersimagaanni alliertortumik piffissallu ilaani ikitut ammartarluni seerisoqalersimagaanniit aanaartartumik ikeqaraanni.

Amikkut kræfteqarnerit assigiinngitsut marluk

Amikkut kræfteqarnerit assigiinngitsut arlariipput. Aappaa basalcelle-kræftimik taaneqartarpoq aappaalu pladecellekræftemik taaneqartar-luni.

Taakkununga takussutissat ersiutaasut assigiingajalluinnartuupput, tamatuma nassuiaatissartai ataani atuakkit.

Basalcellekræftimut

(carcinoma basocellulare) ilisarnaatit

Amikkut kræfteqaataasoq qinersimik sorlaqartoq Basalcellekræfti amikkut kræfteqartut amerlanerpaat atugaraat.

Nappaat pinngortarpoq seqinertikulasuugaanni, timimili sumiluun-niit pinngorsinnaasarpog aamma seqinertiffik eqqoqqissaanngikka-luarlugu.

Basalcellekræft inuusuttuni atugaasarpog soorlu 20-inik imaluunnit 30-nik ukioqartuni, taamaattoq utoqqasaajunerusut eqqugaasut amerlanerpaajupput. Basalcellekræfti niaqqumi qungatsimilu takus-saanagerusarpog aammali timip sinneraniissinnaalluni kiisalu kræfte-qarfiit timimi arlaliusinnaallutik.

Basalcellekræft qaqutiguinnaq siaruaattarpoq

Kræfteqarfikkatsorsarneqanngikkuni ilummutsiaruaassinnaavoq taamaattoq qaqutigorsuaq siaruaattoortumik naammattuuisoqartarpoq.

Basalcellekræfti

assigiinngitsunik isikkoqarsinnaavoq:

- Qinersiusinnaavoq qaamarujuttoq qillersoq.
- Ikertut qalippersimasutut isikkoqarsinnaavoq qalipaataa aappaluartuulluni qillingajattoq.
- Aappalaartuusiinnaavoq qalippersimasoq annikitsumillu anaartarsinnaalluni.

Basalcellekræfti: Qinarseq ersarissoq amitsuarannguanik taqaaratalik qillalasumik qalippersimasoq ersarissumillu killilik. Assilisami qanillilluarlugu takuneqarsinnaavoq.

Basalcellekræfti: Timimiippat amerlanertigut ersiutaasoq tassaasarpoq ikeq aappalaartoq qalippersimasoq anaalaartartorlu.

Basalcellekræfti assigiinngitsunik isikkoqarsinnaavoq

Pladecellekræftimut

(carcinoma spinocellulare) ersiutaasut

Pladecellekræfti atugaanerpaasarpog ammimi seqinermut saqquminerpaasartumi, soorlu niaqqumi tunusummi assaallu qaavini.

Pladecellekræftip ersiutiginerpaasarpai qinersiuguni imaluunniit ikiuguni mamisarneq ajornartoq.

Takussutissaq ersarissog siulleq tassaasarpog qinerseq uinip iluani tinusimasog appaluartumik mamisinneqarsinnaanngitsumillu qalipersimasog. Nappaat aallartittarpog qaatigut aappaluartumik nippusimasumillu qinerseqalernermi. Ameq qinersip avataaniittoq nalinginnaasumik isikkoqarsinnaavoq aammali aappaluttuusinnaavoq. Kingusinnerusukkut qeqqani ikeqalersinnaavoq.

Siggutsigut imaluunniit sigguit avataatigut qarngup eqqaani taamaattumik naasoqarsimagaanni amerlanertigut tassaasarpog amikkut kræfteqaataat pladecellekræfti.

Sigguunni kræfteqalersimagaanni tamanna tasaanerusarpog ikeq mamisinneqarsinnaanngitsog taannalu qarlungi allerniinnerusarpog. Pladecellekræfti aamma pinngorsinnaavoq uunikuugaanni imaluunniit qinngortartissimagaanni.

Pladecellekræfti qaqutigorsuaq siaruaattarpog

Qinersitalimmiki amikkut kræfteqalernerq qaqutigorsuaq timip qinerseqarfinut pioreersunut siaruaattarpog, amikkulli kræfteqaataasup aappaa basalcellekræfti akulikinnerusukkut qinersinut annguttarpog.

Taamaattumik kræftip navianassusia annikinnerusutut naatsorsuunneqartarpog katsorsarneqarnerminilu qaangigassaanera ajornannginnerusarluni.

Amikkut kræftinnguussinnaasut ilisarnaatit siulliit

Kræftinnguussinnaasunik amerlulernerit assigiinngitsut marluk takussaasarput, tassaallutik amerluutit ikitut ittut siulleq solkeratosemik taaneqarpoq aappaalu Bowen-ip nappaataanik taaneqarluni.

Ammip kræftinnguussinnaaneranut ilisarnaat solkeratose

Solkeratose-inik taaneqartut amerluutit ilaatigut ammikkut qinersiniitigaluni kræfteqalernissamat aallarniutaasinnaapput. Taakku timip ilaani seqinertiffiginerpaasartumi, soorlu kiinnami, niaqqup qaavani, tallini, pukusummi assannilu takussaanerusarput.

Ukioqqortusiartorneq malillugu atugaaneri akulikilliartortarput.

Amerluut, solkeratose aamma aktiniske keratose-inik taaneqartarpoq, "keratose" isumaqarpoq ammip qaavata issutsinnera kiisalu "aktis" grækerisut oqaasiuvoq isumaqarlunilu qinngorneq, uani pineqarpoq seqinermik qinngortinneq.

Amerluutip solkeratose-p ilaa annikitsunnguaq qinersiniffiulluni kræftinnguussinnaavoq taamaattumik amerluttunngoraanni katsorsarneqartariaqarpoq.

Taamaattumik aappalungusersumik kajungajattumik (sukkulaajusamik) qalipaatilimmik katagartumillu kiinnakkut, qaakkut, tallikkut, pukusukkut assakkullu amerluuteqaleraanni nakorsiarnissaq pingaaruteqarlunnarpoq.

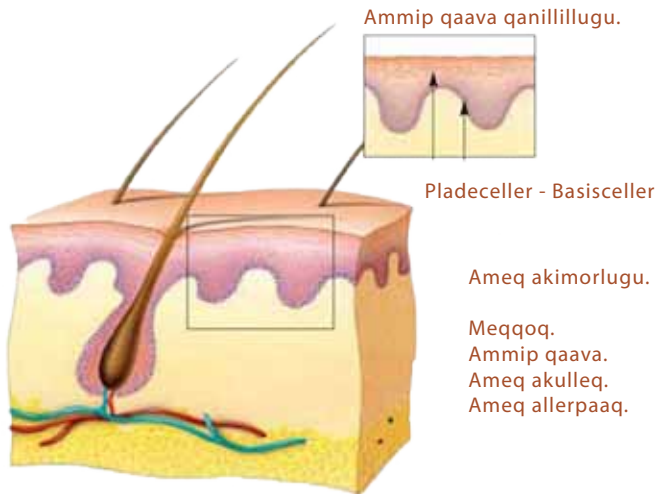
Amerlunnerit solkeratose-t pinngitsoortinniassagaanni seqinertittarneq pinaveersaartariaqarpoq.

Amerluut pinaveersaarniarlugu pitsaanerpaasarpoq seqinertinginnissaq atisaqarlunikkut, alanngittaatilinnik nasaqarnikkut kiisalu tarngutinik seqinermut illersuutitaqarluartunik atuillunikkut.

Amerluut Bowens-ip nappaataanik taaneqartooq - kræftinnguutaasinnaasoq Ammip qaavatigut amerlunneq Bowens-ip nappaataanik taasaq aamma kræfteqalernissamut aallarniutaasinnaavoq, taamak amerluutillit 5 procentiisa missingi ammikkut kræfteqalersarmata. Seqinertippallaarsimagaanni amerluut ammimi pinngortarpoq kræftinnguunneranilu seqinertissimaneq pissutaanerpaasarluni.

Bowensip nappaataanut ilisarnaat tassaavoq ikeq/amerlunneq kajortumik (sukkulaajusamik) aappilangusersumik qalipaatilik. Ikip/amerluutip killinga ersarippoq ameq parngunniku katagartarpoq kiisalu eksemimut eqqaanartuummat eksemimut tarngummik misilillugu iluaquserniarneqartarpoq iluaqutaanngitsumilli.

Misissuineq

Amikkut kræfteqarnissamut ilimatsaassaqaraanni ameq sukumiisumik misissorneqartarpoq nakorsallu misissugassamik piigaqartarsinnaaput.

Kræfteqarnermik pasitsaassaqartoqarpat nakorsap paaserussavaa ameri suut malussarfigineqarsimassanersut tamannalu qanoq sivistigisimanersoq. Taamaattumik ammip allanngoriartornera malunnaataasullu nassuiaatitaat assut pingaaruteqarput.

Nappaateqartoqarnera nakorsamit allisitsiuserluni imaluunnit qulleq qaamangaatsiarpoq atorlugu paasinianeqartarpoq.

Amermik ilanngarsilluni misissuinerit arlariit

Ameq misissugassaq ilanngagaq tassaasinnaavoq amip qaavata ilaannik annikitsunngumik piigaqarluni imaluunniit ameri qinersimik tinusoqarpat taanna tamaat peerlugu.

Ameri ilumut kræfteqartoqarneranik qularisaqaraanni nakorsaq ameriit piigaqassaaq nassiullugulu mikroskopikkut misissorneqarnissammat. Peersivissaq qeritinneqaqqaassaaq taamaalereerpat ameq allannguuteqarsimasooq qiterarlugu ruujoritut ittuusamik qeqqagut ammalortortalimmik amerimut naqillugu tutsitassamik sakulerluni ammip qaavata ilaminnguanik peersisoqassaaq taanna mikroskopikkut misissugassanngorlugu nassiunneqassammat.

Nakorsaq misissuinermini takussutissat nassuiaatillu ersarinneri tungavigalugit qularuteqanngikkuni ilumut kræfteqartoqarneranik taava ameriit qinereq tamakkerlugu peersinnaavaa aamma taanna mikroskopikkut misissugassanngorlugu nassiunneqassammat.

Misissuinerit taakkua imminnut assigiissutsimikkut immikkooruteqarpallaanngitsut akissutissaat utaqqineqartarpoq nalinginnaasumik sapaatip akunnera ataaseq.

Qinersit allisimasut misissorneqarneri

Amimi tinusimasooq ilumut kræftinnguuffiusimanersoq nakorsap pasitsaakkuniuk taava misissuineri annertusisinnaavaa, timimeereersut qinereqarfiit aamma siaruaaffigineqarsimansut qularnaarniarlugu.

Misissuinerup kingorna qinerseq tinusimasooq imaluunniit ameq kræftip bakteriaanik ilumut akoqartoq qularnaarneqarpat, taava nappaat taaneqassaaq amikkut kræfteqarneq.

Amikkut kræfteqarfiup katsorsarneqarnera

Amikkut kræfteqaatip sorliunersup atugaanera apeqqutaatillugu katsorsaaneq qanoq ingerlanneqassanersoq aalajangerneqartarpoq.

Pilattaasooqarsinnaavoq, tarnngutinik ikiorsiisoqarsinnaavoq, innaallagissamoortut qullit qaamasut atorlugit seqersartittoqarsinnaavoq, ameq qalipaa-jarneqarsinnaavoq, qerititsisoqarsinnaavoq imaluunniit qinngortartittoqarsinnaavoq.

Amikkut kræfteqarneq amerlanertigut amip nakorsaanik, amip pilattaasartuanik imaluunniit kræftimut nakorsanik katsorsarneqartarpoq, ilaatigulli isit nakorsaat, siutit nakorsaat, namminersuutigalugulu nakorsiartarfinni nakorsat pilattaasartullu katsorsaasinnaapput.

Katsorsarneqarnissap qanoq ingerlanneqarnissaa aalajangerneqartarpoq apeqqutaatillugu Kræftip suatungaaniinnera, qanoq allisimatiginera (siaru-aassimanera) sunarpiaassialu. Kræfti isini, siutini, qinngami qanermiluunniit inissisimappat amerlanertigut aalajangerneqartarpoq pilattaasooqassasoq imaluunniit qinngortaasooqassasoq.

Katsorsarneqareernermi misissorteqqittarneq

Amikkut kræfteqarnermut katsorsarneqareernerup kingorna neqeroorutigineqartarpoq immikkut ilisimasalimmit imaluunniit napparsimmavimmi misissortittarnissaq.

Misissugaaqqinnermi nakorsaq oqaloqatigineqartarpoq nappaateqarfigisarluni misissorneqartarluni. Ameq qallikkut kræfteqarnermut (basalcellekræft) katsorsaneqarsimagaanni ukiup ataatsip ingerlanerani akulikitsumik misissortittoqartarpoq.

Nappaateqarfiup soorpiarnera sumilu inissisimanera apeqqutaatillugu misissorneqartarneq ukiualunni ingerlanneqarsinnaavoq. Misissorteqqittarneq ilaatigut nakorsamit imaluunniit nammineq imminut misissornikkut pisinnaasarpoq.

Amikkut qinersimik tinusoorluni kræfteqarsimagaanni katsorsarneqareernerup kingorna qaammatit pingasut, arfinillit kiisalu aqqaneq marluk qaangiunnerini misissuisoqartarpoq. Tamatuma kingorna akuttunngitsumik misissorneqartarnej ukiuni tallimani ingerlanneqartarpoq.

Timip sinnerani, allatigut kræfteqartoqarsimappat misissorneqartarnej imikkut ittumik aqqissuussivigineqartassaaq.

Sooq misissuisoqartassava?

Katsorsareernerup kingorna misissorneqarqitarnerit marlunnik pingaarutilinnik tunngaveqarput:

- Nappaat ilumut peerneqarsimanersaq alaatsinaanniarlugu.
- Kiisalu allakut nutaamik takkuttoqarsimanersaq alaatsinaanniarlugu.

Katsorsarneqarnerup kinguneranik ippigisaqalersimagaanni kingunerluummik tamanna nakorsap iliuuseqarfiginiarsinnaavaa. Soorlu ippigisaqartualersimagaanni tamanna ilaatigut nakorsaatit atorlugit iliuuseqarfiginiarneqarsinnaavoq.

Kiisalu apeqqtissaqaraanni, annilaanngateqaraanni ajornartorsiuteqaraanilu tamakku qaqinnissaannut misissorteqqinneq aqqutigalugu atorluaasoqarsinnaavoq. Nappaammut tunngassuteqartut siunnersuutissat pitsaasut atorfissaqartikkaanni tamanna nakorsamit siunnersorneqarnikkut anguneqarsinnaavoq kiisalu nakorsaq aqqutissiuussilluarsinnaalluni.

Misissorteqqinnermi nakorsaq amma periarfissinneqartarpoq katsorsartinernerup naammagintarumik ingerlanneqarsimaneranut qulakkeerinnissalluni.

Katsorsartinernerup nalaani nutaamik iliuuseqartoqarsimappat imaluunniit allannguuteqartoqarsimappat misissorteqqinnermi nakorsamik maluginiarneqartarpoq pissusissamisut ingerlasoqarnerisat pilersaarutillu malinnetarnerisat. Kiisalu nalilerneqarsinnaavoq katsorsarneqarnej allannguuteqassanersaq.

Timip malunniutai eqqumaffigineqassapput

Ataavartumik misissorteqqittarnej ingerlagaluartoq taamaattoq malunnaatinik nutaanik imaluunniit annilaanngateqaraanni nakorsiarternissaq pisariaqarpoq.

Ersarissumik allannguuteqartoqarpat imaluunniit malussartoqarpat katsorsaaneq allannguuteqarsinnaavoq.

Sooq misissuisoqartassava?

Amikkut kræftip naaqqinnera

Naak katsorsartinneq pisimagaluartooq taamaattoq amikkut kræfteqarneq nangeqqissinnaavoq. Taamaattoqartillugu nutaamik katsorsarneqarnissaq pisariaqassaaq.

Nangittoornermi katsorsaqqittariaqarnermilu apeqqutaatinneqartarpoq kræfti qanoq angitiginersooq, sumiinnersoq kiisalu siusinnerusukkut katsorsarneqarsimaneq qanoq ittuusimanersooq.

Ilisarnaatit suuneri eqqumaffigikkat

Misilittakkat kisitsisillu mallillugit kræftimik nappaateqalersimasut affaasa missaat ukiut tallimat ingerlanerini timimikkut inissisimaffimmi allami kræftimik naasoorsimasarput.

Taamaattumik eqqumalluarnissaq pingaaruteqarpoq nutaamik tinusoor-toqarpat imaluunniit mamisikkuminaatsumik ikeqalersimagaanni.

Malussaraanni imaluunniit annilaanngateqaraanni nakorsaq attavigineqartariaqarpoq taamaaliornikkut nalilerneqassammat misissuineq annertusi-neqassanersooq.

Ulluinnaat atuleqqinneri

Amikkut kræfteqarneq navianarnerpaanngilaq, katsorsarneqarsimasullu tamangajammik ingerlannangajak ulluinnarnut uteqqissinnaasarput. Taamaattorli allatulli eqqaamasariaqarpoq seqinermut sillimanissaq.

Suliaritiffikkut annikitsumik qilerunittoqarsinnaavoq imaluunniit uineq allannguuteqarsinnaavoq.

Siunnersuutitsialak: Misiliguk uinikkut allannguutip akueriniarnissaa, amerlanertigummi immaqa illit kisivit maluginiartarpat.

Sulineq – napparsimalluni sulinngiffeqarneq

Napparsimasut ilaat qinngortartittussaasut imaluunniit annertuumik pilat-tartittussaasut katsorsartinnermik nalaani immaqalu kingorna sulinngiffeqarnissartik pisariaqartittarpaat.

Seqinermut illersuserit – nutaamik kræfteqalernissat pinngitsoortinniaruk

Amikkut kræftip nangeqqinnginnissaa anguniarlugu seqinermut imminut illersortariaqarpoq, taamaattumik makkua atukkit:

- Ullorornerani (nal. 12.00 – 15.00) seqinertinnaveersaarit
- Alanngumi inissisimagit
- Assiutaalluarsinnaasumik nasalerit saattunillu atisiit
- Tarnngutit seqinermut illersuutitalit atorluakkit

Saqqummersitsisoq:
Neriuffit Katuffiat - 2009 1. udgave, 1. oplag
Ilusilersuisoq: inuk Media ApS
Quppersakkamit uuminnga nutsigaaq: Hudkræft
Nutserisoq: Kirstine Berthelsen

Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

